

Sygn. akt IV U 620/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2014 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Jacek Liszka

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Houda

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2014 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołań A. G., G. R. i R. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 11 kwietnia 2014 roku nr (...)

w sprawie A. G., G. R. i R. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia

oddala odwołania.

Sygn. akt IV U 620/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 września 2014 roku

Decyzjami z dnia 11 kwietnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił R. R., G. R. i A. G. tytułem niezrealizowanego świadczenia wypłaty emerytury za okres od 1.10.2011 r. do 21.11.2012 r. po zmarłej w dniu (...) odpowiednio żonie i matce J. R. z uzasadnieniem, iż w dacie złożenia wniosków o wypłatę niezrealizowanego świadczenia brak jest niezakończonego postępowania, a tym samym brak jest świadczeń należnych zmarłej do dnia śmierci.

Od powyższych decyzji odwołania wnieśli mąż zmarłej R. R. i jej dzieci A. G. oraz G. R., wnosząc o uchylenie zaskarżonych decyzji i wznowienie postępowania zakończonego decyzją ZUS z dnia 28.03.2013 r. odmawiającą zmarłej J. R. uchylenia decyzji z dnia 11.10.2011 r. w części w jakiej decyzja ta zawieszała prawo do emerytury za okres od 1.10.2011 r. do 21.11.2012 r., a w końcu domagając się wypłaty emerytury za powyższy okres tytułem niezrealizowanego świadczenia należnego odwołującym jako spadkobiercą po J. R..

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wnosił o ich oddalenie, podtrzymując argumentację wyrażoną w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji z dnia 11.04.2014 r., iż w dacie złożenia wniosków o wypłatę niezrealizowanego świadczenia brak jest niezakończonego postępowania w sprawie tego świadczenia, a tym samym brak jest świadczeń należnych zmarłej do dnia śmierci.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zmarła w dniu (...) J. R. była uprawniona do emerytury w ZUS od dnia 1.03.2009 r. ZUS zawiesił jednak wypłatę przysługującej jej emerytury od dnia 1.10.2011 r. z powodu kontynuowania zatrudnienia. Decyzją z dnia 4.01.2013 r. ZUS wznowił wypłatę emerytury od dnia 22.11.2012 r. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r.

Dowód: akta ZUS

Zmarła w dniu 4.12.2012 r. złożyła wniosek o wypłatę zawieszonych emerytur wraz z odsetkami za okres od 1.10.2011 r. do 21.11.2012 r. Postępowanie w tej sprawie zostało zakończone ostateczną decyzją ZUS z dnia 28.03.2013 r. odmawiającą wypłaty zawieszonych emerytur. Od tej decyzji wnioskodawczyni nie odwołała się bowiem do sądu.

Dowód: akta ZUS

W dniu 27.02.2014 r. mąż zmarłej R. R. i jej dzieci A. G. oraz G. R. złożyli w ZUS wnioski o wypłatę niezrealizowanych po niej świadczeń. Decyzjami z dnia 11.04.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcom wypłaty emerytury za okres od 1.10.2011 r. do 21.11.2012 r. tytułem niezrealizowanego świadczenia po zmarłej w dniu (...) J. R..

Od tej decyzji R. R., A. G. oraz G. R. złożyli odwołania.

Dowód: akta ZUS

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zalegające w aktach organu rentowego.

Dokumenty dające podstawę dla poczynienia ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie Sąd uznał za autentyczne i wiarygodne. Poza tym treść i forma tych dokumentów nie budziły zastrzeżeń i wątpliwości uczestników postępowania, nie ujawniły się też takie okoliczności, które należałoby brać pod uwagę z urzędu, a które podważałyby wiarygodność tej kategorii dowodów i godziły w ich moc dowodową od strony materialnej czy formalnej. Dokumenty urzędowe stanowiły zatem dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.), a dokumenty prywatne, że osoba która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 kpc).

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 roku poz. 1440 ze zm.) w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła (ust. 2 art. 136). Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania (ust. 3 art. 136).

Jak wynika zatem z ust. 2 tego przepisu aby można był mówić o prawie do niezrealizowanego przez zmarłą osobę świadczenia musi być prowadzone postępowanie zainicjowane jeszcze przez nią, do udziału w którym mają - po jej śmierci - prawo na wniosek osoby wymienione w ust. 1 powyższego przepisu.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20.07.2011 r. (III AUa 254/11) w którym stwierdzono między innymi, że cytowany przepis jest przepisem szczególnym w stosunku do ogólnych zasad dziedziczenia i jako taki nie powinien być interpretowany rozszerzająco. Stąd wąsko należy traktować pojęcie osoby,

która o świadczenie wystąpiła - są to tylko i wyłącznie ci ubezpieczeni, którzy złożyli wniosek o ustalenie uprawnienia określonego w ustawie, a sprawa za ich życia nie została prawomocnie zakończona. Zaś warunkiem koniecznym do kontynuowania postępowania po śmierci takiej osoby jest złożenie odpowiedniego wniosku, w terminie zawitym 12 miesięcy przez ich następców prawnych, enumeratywnie w przepisie wymienionych (zob. D. Ciszewska, Następstwo prawne w świetle ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, M.Prawn. 1/2007).

Mając na względzie powyższe rozważania prawne wskazać należało, że skoro art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS stosuje się w przypadku, gdy ubezpieczony składa wniosek o świadczenie i zanim organ rentowy przyznał mu prawo do tego świadczenia, osoba ta umiera, to w niniejszej sprawie wnioskodawcy nie mają prawa do świadczenia emerytalnego po zmarłej za okres od 1.10.2011 r. do 21.11.2012. Zmarła co prawda złożyła wniosek o wypłatę zawieszony emerytury za ten okres, ale postępowanie w tej sprawie zostało zakończone ostateczną decyzją ZUS z dnia 28.03.2013 r. W omawianym stanie faktycznym nie został zatem spełniony podstawowy warunek o jakim mowa w art. 136 ustawy w postaci istnienia w dacie złożenia wniosków o wypłatę niezrealizowanego świadczenia niezakończony za życia zmarłej postępowania w sprawie przyznania owego świadczenia. Nic tu nie zmienia okoliczność podnoszona przez odwołujących, iż „zmieścili się” niejako w terminie 12 miesięcy od śmierci ubezpieczonej, o jakim mowa w ust. 3 art. 136 ustawy, gdyż wystąpili do ZUS z wnioskami w dniu 27.02.2014 r., skoro brak jest owego toczącego się postępowania.

Trzeba w tym kontekście podkreślić, iż decyzja ZUS z dnia 28.03.2013 r. w której odmówiono wnioskodawczyni wypłaty zawieszony emerytury jest ostateczna. Ubezpieczona za życia nie złożyła bowiem od niej odwołania ani nie podważyła jej w inny sposób. Wobec tego należy przyjąć, zgodnie z zasadą domniemania prawidłowości aktów administracyjnych, że wywołuje ona skutki prawne i wiąże inne organy państwowe, w tym sądy (zob. np. wyrok NSA z 18 listopada 1998 r., SA 1103/97, LEX nr 35126). Także sąd ubezpieczeń społecznych jest związany ostateczną decyzją administracyjną, od której strona nie wniosła odwołania w trybie art. 477⁹ k.p.c. ani nie podważyła jej skuteczności w inny prawem przewidziany sposób (patrz wyrok SN z dnia 29.01.2008 r., I UK 173/07, OSNP 2009/5-6/78). Zatem postępowanie w sprawie wypłaty zawieszony emerytury za okres od 1.10.2011 r. do 21.11.2012 r. jest zakończone.

Należy również zauważyć, iż świadczenia emerytalne i rentowe z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych są świadczeniami ściśle związanymi z osobą ubezpieczoną uprawnioną do emerytury lub renty i nie podlegają dziedziczeniu. Tak stanowi przepis art. 922 § 2 k.c. w zw. z art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl bowiem art. 922 § 2 k.c. nie należą do spadku prawa i obowiązki zmarłego ściśle związane z jego osobą, jak również prawa, które w chwili jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego czy są one spadkobiercami (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4.12.2013 r., III AUa 386/13, LEX nr 1428144). Możliwa jest więc sytuacja, że określone świadczenia emerytalne czy rentowe należne i nie wypłacone do dnia śmierci nie zostaną nikomu wypłacone gdy warunki z art. 136 ustawy nie będą spełnione.

Niezrealizowane świadczenie emerytalne lub rentowe w rozumieniu art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to takie świadczenie, do którego prawo zostało już ustalone lub co najmniej osoba uprawniona wystąpiła o nie jeszcze za życia, ale nie zostało ono jej wypłacone, niezależnie od przyczyn opóźnienia w wypłacie świadczenia, a postępowanie w sprawie nie zostało jeszcze zakończone. Trzeba także podkreślić, iż art. 136 ustawy reguluje właśnie kwestię wypłaty bliskim zmarłej osoby niezrealizowanego przez nią świadczenia. Nie ma możliwości domagania się zatem takiej wypłaty na podstawie art. 114 ustawy emerytalnej, który daje możliwość ponownego ustalenia prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych w przypadku przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji przez organ rentowy. Stosowanie więc art. 114 ustawy jest w przedmiotowej sprawie niemożliwe. Odwołujący bowiem nie mają legitymacji do złożenia wniosku w trybie tego przepisu o ponowne ustalenie prawa do świadczeń po zmarłej. Nieprawidłowa jest koncepcja, że osoby o których mowa w art. 136 ustawy, które nie mogą nabyć świadczeń po zmarłym w trybie art. 136 ustawy z uwagi na brak nieukończonego postępowania mogą złożyć wniosek w trybie art. 114 ustawy o ponowne ustalenie prawa do świadczenia i w ten sposób obchodzić niejako wymóg spełnienia warunku nieukończonego postępowania z art.

136 ustawy. Nawet jednak gdyby przyjąć odmienną koncepcję to i tak w przedmiotowej sprawie brak podstaw do stosowania art. 114 ustawy albowiem brak jest przedłożonych nowych dowodów lub ujawnionych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji.

Z powyższych względów, mając na uwadze powołane przepisy prawa materialnego oraz art. 477¹⁴§ 1 kpc, Sąd oddalił odwołania.